

Efesios

en el mixteco del suroeste del distrito de Tlaxiaco
(meh)

Se usan los corchetes [] para encerrar las palabras en que hay duda de que estén en el texto original.

Se usan los medio corchetes ⁂ para encerrar palabras adicionales que no se encuentran en el texto original. Se escriben para ayudar a la comprensión de la lectura.

©Wycliffe Bible Translators, Inc 2015

<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/mx/>

Tutu' ya ntee Pablo nuun rá ñivi ñuun' Éfeso

Jiá'a Pablo tu'un káva'a nuun' rá ñivi ñuun' Éfeso

1 ¹ Nu'u' Pablo, kúvi ñi' “apóstol”, ya chúichí Cristo Jesús nu'u' sáni kuíni Ndiosí'. Tée ñi' tutu' ya'á nuun' ráno'ó, ya nsá'á sín Ndiosí' ráno'ó, sáva kitíñú rán nuun' Cristo, ya néé' rán ñuun' Éfeso. Suvirán níkin' va'a jiá'nu naa' rán nuun' Cristo Jesús, ya ñani Ndiosí' re' sáva tatúní' re' ñiví'.

² Na ka' koo maní' ini' Tátá'-ó Ndiosí' ka' jín Ito'o'-ó Jesucristo kune'yá ráa ráno'ó jín ya kínoo va'a ini' ánima' rán sa'á ráa.

Nákuetú'ún-ó Ndiosí' jie'e' nanitá'ví'-ó sa'á re'

³ Jee íyó nákuetú'ún-ó Ndiosí' ya kúvi Ndiosí' nuun' Ito'o'-ó Jesucristo jín ya kúvi Tátá' re', chi sá'á re' ya netu' kúvi-ó, jie'e' yí'í-ó nuun' Cristo, chi ntaji re' nuun'-ó ntáká nuun' ya vá'a ya váji ne nuun' antiví ya kínoo va'a ini' ánima'-ó. ⁴ Chi nkaji Ndiosí' yó ya kí'i-ó nuun' Cristo ne ntiá'an ka' kikoo ñiví ya'á, sáva koo sín-ó ya nkí'i-ó ka' nuun' kuachi-ó jín ya koo ninu'un-ó nuun' re'. Chi jie'e' ñúnúun' re' yó, ⁵ jee saá ya nkunaa' yachi' ini' re' ya nake'en re' yó sáva kuvi-ó se'ya re' jie'e' ya nsá'á Jesucristo. Nkunaa' yachi' ini' re' sa'á re' su'va sánikua' nkuini re' sáni kúvá'a ini' re'. ⁶ Saáva jie'e' vá íyó nákuetú'ún-ó Ndiosí' ya vii' kúñá'nú re' jie'e' ya na ka' vá íyó máni' ini' re' jín yó, jie'e' ya yí'í-ó nuun' Cristo, ya ñúnúun' re' maa. ⁷ Jee ñi'í' Cristo nuun' kurúsi' jee ñati ñiñi' re' sáva chunáan nká'nú re' nuun' Ndiosí' jie'e' kuachi-ó sáva nakani núne re' yó ya nkí'i-ó ka' nuun' kuachi-ó, jie'e' yí'í-ó nuun' Cristo. Jee su'va néká'nú ini' Ndiosí' yó, sánikua' ntántúní' nasíkuiti' íyó máni' ini' re' né'yá re' yó, ⁸ ya ntántúní'

nsíkúta'vi' nasíkuiti' re' nuun'-ó. Chi ntaji re' ntáká nuun' ya níhí xini'-ó jín ya kiku'un ini'-ó tu'un re'. ⁹ Jee nsa'a re' ya kuká'nú ini'-ó tu'un yu'u' ya nyise'i-i nékúvi, jie'e' ya kuíni re' sa'a re' sánikua' kúvá'a ini' re' sa'a re' ya nkunaa' yachi' ini' re' sa'a re' jie'e' ya sa'a Cristo. ¹⁰ Chi sikúnkuvi re' maa sáá kenta máá tiempú' ya nkáji re', ya nach'i re' ntáká nantíñú xintíin Cristo, rá íyó antiví jín rá íyó ini' ñivi ya'a.

¹¹ Chi nkaji Ndiosí' yó sáva kuvi-ó ñivi re' ya yíí-ó nuun' Cristo. Chi saá ya nkunaa' yachi' ini' re' ni'in'-ó maa sánikua' nú'un ini' re', ya maaré' kúvi ya síkúnkuvi ntáká tiñu sáni kúnáa' ini' re' sáni kuíni re' sa'a re'. ¹² Sukuán nsa'a re' jín ránu'u' ya kúvi rán' rá ñivi ya xí'nañú'un ya íyó tu'un neí ini' rán' Cristo sáva túvi nuun' rá ñivi ya vii' nasíkuiti' kúná'nú re' jee nakuétú'un ráa re'. ¹³ Jee sunisaá ráno'ó, yíí rán nuun' Cristo sáá niniso'o rán tu'un jie'e' ya naá', ya kúvi tu'un vá'a ya sikáku re' ráno'ó nuun' kuachi rán, jee nkunei ini' rán Cristo. Jee saáva ntaji Ndiosí' Tachi' íí re', yíí-i ini' ánima'-ó, ya nchisóyu'ú re' taji re' maa. Tachi' íí re' vá kúvi ñin seyú' ya stúvi-i ya naá' ya kúvi rán se'ya re'. ¹⁴ Tachi' íí' vá ví ya ntaji yachi' Ndiosí' nuun'-ó jee yukuán kúvi ya naá' ya taji nijia re' tá'vi' nuun'-ó, ne kivi' sijínu re' tiñu re' ya sikáku re' rá ñivi re' nuun' kuachi ráa jee xinánitá'ví' re' ráa. Jee sukuán ni'in' re' nakuétú'un ni'i ñivi ya vii' kúná'nú nasíkuiti' re'.

Jíkán' tá'ví' Pablo nuun' Ndiosí' jie'e' rá ñivi ya kúnei ini' ráa Cristo

¹⁵ Saáva, sáá nteso'o ni' tu'un jie'e' rán, jie'e' ya kúnei ini' rán Ito'o'-ó Jesús, jín jie'e' ya ñúnúun' rán ntáká rá ñivi ya nsa'a sín Ndiosí' ráa, sáva ki'i ráa nuun' Cristo, ¹⁶ jee saáva ni ntuví síkíkuñi' ni' jiá'a ni' ya kúta'vi' ni' nuun' Ndiosí' jie'e' ráno'ó, jee ká'an' ni' jie'e' rán sáá jíkán' tá'ví' ni' nuun' Ndiosí'. ¹⁷ Jíkán' ni' nuun' Ndiosí' ya kúvi re' Ndiosí' nuun' Ito'o'-ó Jesucristo, jee kúvi re' Tátá'-ó ya vii' nasíkuiti' kúná'nú re'. Jíkán' ni' nuun' re' sáva taji re' ya taní' ka' xini' rán sá'a Tachi' íí re', jín ya tiin rán ya naá' ya stúvi re' nuun'

rán jiē'e' re', sáva kuni' rán ka' jiē'e' re'. ¹⁸ Jee suni jíkán' tá'ví' nì' yá stúún' Ndiosí' antúní' rán sáva kuni' rán jiē'e' ná kúvi tá'ví' yá nétu rán íyó tūnéi ini' rán nì'in' rán. Jiē'e' tá'ví' vá nkana re' yó sáva nì'in'-ó maa, yá kúvi tá'ví' máá yíyá'vi máá vii' kúná'nú yá taji re' nuun'-ó, yá kúvi-ó ñivi yá nsá'á sín re' yó sáva kú'i-ó nuun' Cristo. ¹⁹ Jee suni jíkán' tá'ví' nì' yá kuni' rán ná ka' kúná'nú nasíkuiti' ka' fuersá' íí' ní'in' níso re', yá sátíñú-u ini' yó chíneí-i yó. Maáórán yá kúvi-ó ñivi yá kúneí ini'-ó Cristo ví yá chíneí-i. Fuersá' íí' vá sátíñú sánikuá' máá fuersá' mánasí íí' re', ²⁰ yá sátíñú-u ini' Cristo sáá nnastekú' jì' Ndiosí' maa nkene-e nteñu rá niyi, jee nnasíkúnee' re' maa xiín ichi kuá'á re' nuun' íyó re' ne antiví súkún, ²¹ jee ñani re' maa kúná'nú-u ka' nuun' ntáká rá kúná'nú, nuun' rá nísotíñú, nuun' rá níso fuersá', jín nuun' rá ito'o' ñá'nú ka', sú kúvi ráa tee, áxí tachi' kini, áxí najiá'á' íí' Ndiosí', jee níso-o tiñu kúná'nú ka' nsú ka' ntáká tiñu, nsú kuachi tiempú' vitan chisa' suni tiempú' kiji ichinúún'. ²² Jee nchi'i Ndiosí' nì'i kuiti' yá íyó xintín Cristo, yá maaré' kúná'nú koso' re' nuun' nì'i, jee njia'a Ndiosí' re' nuun' rá ñivi rá kúneí ini' ráa re' jee yósó' re' nuun' ráa kuéntá' kúvi re' xini' nuun' ráa. ²³ Jee rá ñivi vá kúvi ráa kuéntá' yikikúñu re', chi nì'i yá íyó Cristo kukánáa ánima' ráa ne natiin rán ini' maaré'. Jee maaré' íyó chitú nínká'nú nuun' nì'i yá íyó, sáva koo nì'i sáni kuíni re'.

Nnakani núne Ndiosí' yó sáva nsá' kuvi'-ó

nuun' re' jiē'e' yá nsá'á Cristo

2 ¹ Jee ráno'ó, yá nì'i' rán nuun' Ndiosí' nékúvi jiē'e' njia'a rán nuun' yá tátúní' Ndiosí' jín jiē'e' rá kuachi nsá'á rán. ² Jee sukuán ña'nu rán tiempú' yata' nékúvi ne sáa ña'nu rán ichi ñujiín' sáni jiá'nu rá ñivi ñiví ya'á yá ntuví yíí' ráa xintín Ndiosí'. Sukuán ña'nu rán sánikuá' kuíni kuí'na' kúná'nú yá kúvi ito'o' rá tachi' kíni yá jikanuun ráa nuun' tachi' víjin ñiví ya'á. Jee kúvi re' tachi' kíni yá sátíñú ini' rá ñivi kújiáá' ini' ráa nuun' Ndiosí'. ³ Jee suni sukuán ntáká-ó

nuún ña'nu-ó jín ráa nteñu ráa tiempú' yukuán, sáni ya níyo ini'-ó sa'á-ó jín yikikúñu kuachi-ó chi ntu nyí'i-ó xintín Ndiosí', jee nsa'á-ó sáni kuíni ini' yikikúñu-ó jín sáni jiáni ini' antúní'-ó. Jee saáva nkuvi-ó ñivi ya íyó ní'in'-ó ya kítí' ini' Ndiosí' né'yá re' yó ya kuno'o-ó tunó'ó xéen' ya taji re' nékúvi, kuéntá' íyó ní'in' rá inka rá ñivi. ⁴ Soo Ndiosí' chi, ntántúni' nasíkuiti' na ka' nkuná'ví ini' re' yó, chi ntántúni' nasíkuiti' ñúnúun' re' yó. ⁵ Jee asúnika' nkuvi-ó kuéntá' ñivi ní'i nuun' re', jie'e' ya njia'a rán nuun' ya tátúni' Ndiosí', soo nsa'á re' ya kuteku'-ó ñínkání jín Cristo. (Chi jie'e' ya íyó máni' ini' re' né'yá re' yó nsikáku re' yó nuun' kuachi-ó.) ⁶ Jee sukuán nxináteku' nkáá Ndiosí' yó jín Cristo Jesús, jee nsikúnee' re' yó jín Cristo ne antiví súkún, nuun' kúná'nú, jie'e' yí'í-ó nuun'-u. ⁷ Jee nsa'á re' sukuán sáva stúvi nuun' rá ñivi tiempú' kiji ichinúun' ka' ya na ka' ntántúni' ka' íyó máni' ini' re' ya ñúnkúun ini' re' né'yá re' yó, jie'e' yí'í-ó nuun' Cristo Jesús. ⁸ Chi jie'e' ya íyó máni' ini' Ndiosí' né'yá re' ráno'ó jee nsikáku re' ráno'ó nuun' rá kuachi rán jie'e' ya kúnei ini' rán Cristo, sú ntu íyó nì'in' rán maa. Soo nsú ráno'ó sá'á maa, chisa' kúvi-i ta'vi' nsikúta'vi' Ndiosí' nuun' rán. ⁹ Jee nsú jie'e' tiñu vá'a sa'á-ó ví ya nsikáku re' yó nuun' kuachi-ó, jee saáva ni ñin-ó nkúvi ka'an' téyí-ó ya kúvi sikáku-ó maáo nuun' kuachi-ó. ¹⁰ Chi kúvi-ó ñin tiñu jiáá nsa'á Ndiosí', chi maá Ndiosí' nsa'á yó sáá íyó-ó ntañú'un, jie'e' yí'í-ó nuun' Cristo Jesús. Sá'á re' yó sukuán, sáva sa'á-ó rá tiñu vá'a ya ya nsa'á tú'va Ndiosí' sáva kue'nu-ó ichi re' sukuán.

Ñin ni nása'á Ndiosí' maáo

¹¹ Saájee íyó nakú'un ini' rán sáá ña'nu rán ne sáá ntiá'an kúnei ini' rán Cristo. Jee ráno'ó, jee nsú nuun' se'ya tata' Israel nkaku rán. Jee ñivi ya ntu íyó “circuncidado” kúvi rán, káchí' rá ñivi Israel ya níso ráa seña nuun' yikikúñu rá tee ráa,

naní “circuncisión”, ya sá'a ráa jín na'á.^{2:11} Jee saáva íyó nakú'un ini' rán sáa niyo rán¹² tiempú' yukuán, jee ntuví níyo rán jín Cristo nékúvi. Kúvi rán to'ó' sín nuun' nuun' Israel, ya nkaji Ndiosí' ráa. Jee ntuví yí'í rán nuun' tratú' ya nsa'a Ndiosí' jín rá ñivi re' ya nchisóyu'ú re' ya vá'a sa'a re' nuun' ráa. Jee ni ntuná' tuneí ini' rán íyó ya ni'in' rán ya vá'a ya íyó nuun' re' nékúvi, jee ni ntuví íyó Ndiosí' nuun' rán ni néé' rán ini' ñivi ya'á.

¹³ Soo vitan jee yí'í rán nuun' Cristo, jee tiempú' yukuán niyo íká rán nuun' Ndiosí', soo vitan nnatu'va rán nuun' re', jie'e' ya ni'i' Cristo jie'e' rán jee ñati niñi' re'.¹⁴ Chi Cristo ví ya sá'a ya numani' tá'an-órán, chi nsa'a re' ya ñivi Israel jín ñivi ntu kúvi Israel iin ni nnuvi-ó nuun' re', chi nxináán' re' ya jiásí' ma'ñú-ó ya nsa'a sín-i yó jee ntu ka' jíní' u'vi' tá'an-ó,¹⁵ chi nsoko' re' maaré' ni'i' re'. Jee sukuán nsikíkuñi' re' ley ya njia'a Ndiosí' nuun' Moisés yana'an ya tátuní-i jín ya ntetuvi-i rá ñivi Israel. Saáva ñivi Israel jín ñivi ntu kúvi Israel, ni núví-ó núvi-ó iin ñivi jiáa ya yí'í-ó nuun' re' nsa'a re', jee su'va númání' tá'an-ó sá'a re'.¹⁶ Jee jie'e' ya ní'i' re' nuun' kurúsi', jee nsa'a re' ya nnumani' ñivi Israel jín ñivi ntu kúvi Israel nuun' Ndiosí', chi ni núví-ó yí'í-ó nuun' re', kuéntá' kúvi-ó iin yikikúñu. Chi sukuán nxináán' Cristo tu'un ya jíní' u'vi' tá'an-ó.¹⁷ Jee nkiji Cristo jee nstekútu'un re' nuun' ráno'ó ya sá'a re' ya númání' rán nuun' Ndiosí', ya níyo íká rán nuun' Ndiosí' nékúvi. Jee nstekútu'un re' nuun' ñivi Israel ya níyo yatin ráa nuun' Ndiosí' ya sá'a re' ya númání' ráa nuun' Ndiosí'.¹⁸ Chi jie'e' ya nsa'a Cristo jee nni'in'-ó ya kuvi natu'va-ó nuun' Tátá'-ó Ndiosí', sá'a métú'un ni Tachi' íi' re' yí'í ini' ntáká-ó, vani ñivi Israel áxí vani ntuví.¹⁹ Jee saáva ntu ka' kuvi rán to'ó' ni ñivi váji íká, chisa' se'ya nuun'

^{2:11} “Circuncisión” kúvi ya síyo ráa ntí' ñiin xini' nuun' ii' yikikúñu tee.

“Circuncisión” kúvi seña ya stúvi-i ya iin tee kúvi ichiyúkún' Abraham ya kúvi ñivi Ndiosí', jee ya nsa'a Ndiosí' iin tratú' jín Abraham jín ñivi ichiyúkún'.

Ndiosí' kúvi rán jín rá ñivi nsa'á sín re' sáva kuvi ñivi re', jee kúvi rán ñivi tá'an ve'i Ndiosí'. ²⁰ Chi nsa'á Ndiosí' ya maáórán kúvi-ó kuéntá' ve'i ya yósó' nuun' koo jie'e' ve'í. Jee koo jie'e' ve'í vá kúvi tu'un Ndiosí' ya nstékútu'ún rá “apóstol” jín rá “profeta”. ^{2:20} Jee máá Jesucristo kúvi kuéntá' yuu' maá ñá'nú ka' ya yítuvi skiná' ve'i vá. ²¹ Chi jie'e' yí'í-ó nuun' Cristo, jee nákuneta'án tútú ntáká-ó kuéntá' ve'i vá, ya síkué'nu Ndiosí' yó ne kuvi-ó iin veñu'un ii', ya yítúñú-ó nuun' Ito'o'-ó. ²² Jee suni ráno'ó, jie'e' yí'í rán nuun' Cristo, jee síkué'nu nkáá Ndiosí' ráno'ó ne kuvi rán ve'i nuun' íyó Ndiosí', chi yí'í Tachí' íí re' ini' ánima' rán.

Tiñu njia'a Ndiosí' nuun' Pablo káchítu'ún re' tu'un vá'a jie'e' Cristo

3 ¹ Jee tu'un yukuán kua' ya káchí' kí nì' kúvi jie'e' jíkán' tá'ví' nì' nuun' Ndiosí' jie'e' ráno'ó. Nu'u', Pablo, yí'í nì' vekaa jie'e' sátíñú nì' nuun' Cristo Jesús, ya kúvi ya vá'a nuun' ráno'ó ya ntu kúvi rán ñivi Israel. ² Chi retú máá náá' nijia ya nteso'o rán jie'e' tiñu ntetíñú Ndiosí' nu'u' ya kuniso nì', jie'e' ya íyó máni' ini' re' jín nì', ya nsíkúta'vi' re' tiñu vá nuun' nu'u' sáva satíñú nì' jie'e' ya vá'a nuun' ráno'ó. ³ Chi nsa'á Ndiosí' ya nkuká'nú ini' nì' tu'un íyó yu'u' ini' re', chi nstúvi re' maa nuun' nì', kuéntá' kua' ya ntee nì' yaku' ni tu'un nuun' rán jie'e' ya'á. ⁴ Jee sáá ka'vi rán maa jee kiku'un ini' rán ya jíní' va'a nì' tu'un ya niyo yu'u' jie'e' Cristo. ⁵ Jee tiempú' yana'án jee ni ntu nstúvi Ndiosí' maa nuun' rá ñivi, kua' nstúvi kájí Tachí' íí re' maa vitan nuun' rá “apóstol” re' jín nuun' rá “profeta” re', rá nsa'á sín re' sáva kitíñú raa nuun' re'. ⁶ Jee tu'un ya níyo yu'u' ini' re' jee nstúvi re' maa vitan ví ya'á. Tu'un vá'a jie'e' Cristo sá'á ya ñivi rá inka “nación”, ya ntu kúvi ñivi Israel, iin nuún ni ta'vi' nì'in' raa jín rá ñivi Israel, jee iin ni nnuvi raa kuéntá' iin yikikúñu, jee iin nuún ni nì'in' raa ya nchisóyu'ú re', jie'e' yí'í raa nuun'

^{2:20} “Apóstol” ví tee ya nchuchí Ndiosí' jín “profeta” ví ñivi ya njia'a Ndiosí' tu'un re' nuun'-u sáva stekútu'ún-u maa.

Cristo Jesús.

⁷ Jee nu'u' Pablo nkenta kúvi nì' ìn ya jiátíñú Ndiosí' nu'u' stékútu'ún nì' tu'un vá'a vá. Jee jie'e' ya maní' ini' re', nsíkúta'vi' re' tiñu vá nuun' nì', jee jín fesá' ìi' níso re' nsá'a re' su'va jín nì'. ⁸ Sú núun ka' kúñá'nú nì' nuun' nì'i rá ñivi núun ka' kúñá'nú ráa ya nsá'a sñín Ndiosí' ráa sáva kuvi ráa ñivi re'. Soo nsíkúta'vi' re' tiñu vá nuun' nì' ya kachitu'ún nì' tu'un vá'a re' nuun' rá ñivi ya ntu kúvi ñivi Israel. Tu'un vá ví ya ntántúní' yíyá'vi nasíkuiti' ka' ví Cristo jín rá táji re' nuun'-ó. Jee ni nsá' kenta kiku'un ini'-ó nì' tu'un vá. ⁹ Jee ñani re' nu'u' sáva stúvi nijin' nì' nuun' ntáká ñivi jie'e' tiñu yu'u' ya ñú'ún ini' Ndiosí' sa'a re' ya ñú'ún yu'u' ini' re' ne nínkání yana'án nékúvi. Jee maaré' ví ya nsá'a nì'i ya íyó. ¹⁰ Sukuán nsá'a re' sáva rá najiá'á' íi' re' rá kúñá'nú jín rá nísotíñú ya néé' ráa antiví súkún, jee sáa kune'yá ráa nuun' tiñu sá'a re' ini' rá ñivi ya kúnei ini' ráa Jesús, jee kuni' ráa ya ntáká nuun' ntántúní' níchi nasíkuiti' ka' Ndiosí'. ¹¹ Jee nsá'a re' sukuán sáni nkunaa' ini' re' nínkání, ya nsíkúnkuvi Ito'o'-ó Cristo Jesús tiñu vá. ¹² Jee jie'e' yíí'-ó nuun' Cristo jee íyó neí ini'-ó ntu kúkanuun-ó kúnei ini'-ó natu'va-ó nuun' Ndiosí' chi kúnei ini'-ó Cristo. ¹³ Jee saáva jíkántá'ví' nì' nuun' ráno'ó, ya koto núun ini' rán jie'e' tunó'ó nó'o nì' jie'e' ya kúvi ya vá'a nuun' ráno'ó, chi sukuán sá'a Ndiosí' ya netu' kuvi ráno'ó.

Jíkán' tá'ví' Pablo nuun' Ndiosí' jee nákuetú'ún re' maa

¹⁴ Jee jie'e' vá, jee nákuíñi' íti nì' jíkán' tá'ví' nì' nuun' Ndiosí' ya kúvi re' Tátá' [Ito'o'-ó Jesucristo]. ¹⁵ Jee nuun' re' vaji ntáká tata' yó ñivi ya ya néé' antiví súkún jín ini' ñiví ya'á. ¹⁶ Jee jíkán' tá'ví' nì' nuun' Ndiosí', ya nachituvi Tachí' íi' re' ini' ráno'ó, jín fuersá' íi' Ndiosí' sáni ntántúní' kúñá'nú re'. ¹⁷ Sáva kii' Cristo ini' ánima' rán jie'e' ya kúnei ini' rán re', sáva kuiñi nì'in rán ku'un tu'un ñúnúun' re' ini' ráno'ó, kuéntá' kúkutú yo'o yutun jín kuéntá' ve'i yósó' kutú nuun' koo sámá'. ¹⁸ Sáva ráno'ó jín ntáká rá inka ñivi ya nsá'a sñín

Ndiosí' raa kuvi raa ñivi re', jee kuvi kiku'un va'a ini' rán ya ntántúni' ñúnúun' re' yó, níká'-a, kání-i, súkún-u, kúnú-u, sukuán ñúnúun' re' yó. ¹⁹ Jee suni sukuán jíkán' tá'ví' ni' ya kuni' va'a rán jie'e' tu'un ñúnúun' Cristo yó, ya ntántúni' nasíkuiti' ka' jiá'a-a nuun' ni'i, ya nsú kua' kenta-ó kiku'un ini'-ó ni'i-i. Sukuán jíkán' tá'ví' ni' sáva kuaíyó ya íyó Ndiosí' kukánáa ánima' rán ne natiin rán ini' maaré'.

²⁰ Jee vitan jee na ka' vii' nasíkuiti' kúná'nú Ndiosí' ka' ya níso re' fuersá' íí' ya kúvi sa'á re' ntáká tiñu ya ntántúni' nasíkuiti' ka' nsú ká' ni'i rá jíkán'-ó áxí rá jáni ini'-ó. Jee sá'á re' sukuán sáni íyó fuersá' ii' re' ya sátíñú-u ini'-ó. ²¹ Na ka' vii' nasíkuiti' kúná'nú re' ka' jín tiñu nsa'á re' jie'e' rá ñivi ya kúnei ini' raa re', jín jie'e' ya nsa'á Cristo Jesús, jee nakuetú'ún-ó re' ntáká tiempú' jín níínkání. ¡Sukuán koo! ¡Amén!

ñin ni kúvi rá ñivi kúnei ini' raa Cristo nsa'á Tachí' íí' Ndiosí'

4 ¹ Saájee nu'u' Pablo, ya yí'í ni' vekaa jie'e' sátíñú ni' nuun' Ito'o'-ó, náxini'ví' ni' ini' rán ya kue'nu naa' rán ichi Ndiosí', sánikua' íyó kaka rán ya kúvi rán ñivi ya nkana Ndiosí' kitíñú rán nuun' re'. ² Jín ya máa tu'un ku'un lá'ví ini' rán, jín ya ku'un mású' ini' rán, jín ya ká'nú koo ini' rán ke'ne' ini' rán nuun' ñin inka tá'án rán jee sukuán íyó kunuun' rán ñin inka rán. ³ Jee kuni'vi' ini' rán ya nuún koo ini' rán, sáni sa'á Tachí' íí' Ndiosí' jín rán, jie'e' ya kúnee' ñunkúún va'a rán jín ñin inka rán ví ya nasánuún-u ini' yó. ⁴ Chi ñin ni kuvi-ó nuun' Ndiosí', kuéntá' ñin yikikúñu, jee ñin ni Tachí' íí' re' íyó jín-ó, sánikua' suni nkana Ndiosí' yó ya ñin nuún ni íyó tñei ini'-ó ya ni'in'-ó kúnee'-ó jín Cristo, chi nkana re' yó sáva ni'in'-ó maa. ⁵ Chi métú'ún ni Ito'o'-ó íyó, jee ñin nuún kúnei ini' ntáká-ó métú'ún tu'un Ndiosí' ni, jee ñin nuún jánuté ntáká-ó ya stúvi ya yí'í-ó nuun' métú'ún Ndiosí' ni. ⁶ Jee métú'ún ni Ndiosí' íyó, ya kúvi Tátá' nuun' ntáká-ó, ya maaré' vá yósó' nuun' kuaíyó kuiti'-ó, jee sá'á re' tiñu ya kúvi

ntáká-ó, jee yí'í re' ini' ntáká-ó.

⁷ Soo nuun' ta iin iin-ó sín sín nsikúta'vi' Ndiosí' tiñu sa'á-ó, sánikuá' tiñu íyó sa'á-ó nuun' re', sáni ya ñúkú'va tiñu ya nsikúta'vi' Cristo nuun'-ó jee chíneí re' yó sa'á-ó maa. ⁸ Chi jie'e' yukuán kúvi ya káchí' nuun' tutu' íí' níso tu'un Ndiosí':

Nnaa re' kuá'an' re' súkún,

jee kuá'an' re' jín rá ñivi ya nnaatin re' ráa ya nnaqí'i ráa xintín re',

jee njia'a re' ta'vi' nuun' rá ñivi.

⁹ Jee jie'e' káchí' nuun' tutu' íí' vá, ¿na jie'e' chi káchí' ya “nnaa re'” ne súkún? Yukuán kuíni kachi' ya suni xí'na ka' ne súkún nkiji nkuun re' ne nuun' kúnú nuun' ñiví ya'á. ¹⁰ Jee maaré' ya nkiji nkuun re' nuun' ñiví ya'á, jee suni maaré' vá nnaa ne nuun' súkún ka' ne antiví nuun' kúñá'nú re', jee nínká'nú íyó chítú re' tátúní' re' kuáiyó. ¹¹ Jee maaré' njia'a re' sín sín tiñu nuun' ta iin iin rá ñivi re'. Chi njia'a re' nuun' sáva tee ya kuvi ráa “apóstol” ya nchuichí re' ráa, jee nuun' sáva rá inka ka' kuvi “profeta” ya nákaní tu'un njia'a Ndiosí' nuun' ráa, jee nuun' sáva rá inka ka' njia'a re' nuun' ráa stékútú'un ráa tu'un vá'a jie'e' Cristo ya nkiji re' sáva xinánitá'ví' re' ráa, jee nuun' sáva rá inka ka' njia'a re' nuun' ráa kuvi rá “pastor” jín rá mestrú' ya kúmí ráa rá ñivi kúneí ini' ráa Cristo jín ya xíné'én' ráa tu'un re'. ¹² Njia'a re' rá tiñu vá nuun' ráa sáva sikújia ráa ini' rá ñivi ya nsa'á sín Ndiosí' kuvi ñivi re'. Síkújia ráa ini' maáo ya kúvi-ó rá ñivi re' sáva kitíñú-ó sa'á-ó tiñu re' nuun' iin inka tá'án-ó, sáva sikué'nu-ó iin inka tá'án-ó, ya iin ni ñivi kuvi-ó nuun' Cristo, kuéntá' iin yikikúñu. ¹³ Jee sikué'nu-ó iin inka tá'án-ó nekua' ntáká-ó kenta nunuún ini'-ó nuun' tu'un kúneí ini'-ó se'ya Ndiosí', jín nuun' tu'un kuni' va'a-ó ka' ini' re', nekua' kenta kujia va'a ini'-ó ne kunaá'-ó natiin-ó ini' Cristo nasa íyó re'. ¹⁴ Sáva nkúvi-ó ka' kuéntá' rá súchí lúlí ya ntu iin ni jiáni ini' ráa, jee sáva ntu kúvi-ó ka' kuéntá' iin nantíñú xínó xíniji tachí' víjin chína'á-a chá'á chúkuán ya súkuíko-o, chi nsá' síkívi inka

tɹ'un kə' maáo ya'á yukuán, ya xíné'én' rá tee xíná'ví chá'á chúkuán, ya nito nasíkuiti' íyó ráa jee máñá' ráa jín tɹ'un jíta xíné'én' ráa. ¹⁵ Chisa' kunikin'-ó ka'an'-ó tɹ'un n̄a' jín tɹ'un kunuun' tá'an-ó, sukuán jee kue'nu'-ó jín ntáká tiñu kuíni Cristo, ya yósó' re' nuun'-ó kuéntá' yósó' xini' nuun' yikikúñu. ¹⁶ Jee kúvi ntáká-ó kuéntá' yikikúñu re', ya náketá'an kutú ni'i jín rá nuun' ñútá'an jín rá tuchi fuersá', jee nunuún ini' ntáká-ó. Jee sáa nuún chínei tá'an va'a-ó sánikuə' tiñu kúvi sá'á ta iin-ó, jee sukuán síkújia ini' tá'an-ó kə' sáva sikué'nu-ó tá'an-ó jín tɹ'un ñúnúun' tá'an.

Nákue'nu jiáá-ó sa'á Cristo

¹⁷ Saáva káchí' ni' nuun' rán jee íchí sánáa' ni' nuun' súvi Ito'o'-ó: Ya koto jiá'nu rán kə' kuə' jiá'nu rá inka ñivi ntu kúvi ñivi Israel, ya jiá'nu ráa tiñu jiáni kə'á ini' antúní' ráa. ¹⁸ Chi neen' ini' antúní' ráa, chi jiá'nu íká ráa nuun' ya tékú' ñivi jín Ndiosí', jie'e' ya ntuví jíní' ráa tɹ'un re', jie'e' ya ni'in ini' ánima' ráa. ¹⁹ Chi kuéntá' ní'i' ráa ntu jiáni ini' ráa kə' jie'e' tiñu sá'á ráa, jee náku'va ráa maáraa nuun' tiñu né'í né'én, sáva sa'á ráa ntáká nuun' rá tiñu ntuví íyó ninu'un, jee ntántúní' níyo ini' ráa sa'á ráa kə' sukuán.

²⁰ Soo ráno'ó, chi nsú rá ñujiín' tiñu yukuán nkutɹ'va rán jie'e' Cristo. ²¹ Chi retú maa náá' nijia ya nteso'o rán tɹ'un Cristo, jee nxíné'én' ñivi nuun' rán sáni ya naá' ya kúvi tɹ'un Cristo, ²² jee saáva, kene rán nuun' ñujiín' tiñu ñá'nú rán tiempú' yata', sííyo rán nasa niyo rán, chi stívi-i ráno'ó, ya kúvi-i rá tiñu xíná'ví' níyo ini' ránú. ²³ Soo vitan jee nujiáá ánima' rán, jín antúní' rán. ²⁴ Jee vitan jee sama ini' rán ya nujiáá rán, sáni nása'á jiáá Ndiosí' ini' ánima' ráno'ó, sáva koo rán kə' kuə' íyó maaré', sáva n̄a' koo rán jín sáva koo sín rán nuun' rá nivá'a, sánikuə' káchí' tɹ'un náá' Ndiosí'.

²⁵ Jee saáva ráno'ó sííyo rán tuntú'ún yí'í yu'ú rán, chisa' ka'an' rán jín tɹ'un n̄a' nuun' rá ñanitá'an rán, chi iin ni ñivi kúvi-ó. ²⁶ Jee “retú kítí' ini' rán na ni jie'e' jee koto sá'á rán

kuachi^{4:26}, jee koto ñú'ún tunkítí' ini' rán núnuví, chi ñamani sijiá'a rán maa ini' rán, ne ntiá'an ta'an' nkanii'. ²⁷ Jee ni koto jiá'a rán nuun' kui'na' kúná'nú ya kiní re' maaré' nteñu rán, sáva nkúnei re' nuun' ráno'ó. ²⁸ Jee ñivi ya sakuí'ná, jee koto sakuí'ná-a ka', chisa' íyó satíñú-u jín na'á-a tiñu kúvi ya vá'a, sáva ñi'in-i ya ku'va-a nuun' inka ñivi ya jiniñú'ún. ²⁹ Jee koto jiá'a rán ya kene ni ñin tu'un nivá'a kini yu'ú nú, chisa' ka'an' rán tu'un vá'a ya íyótiñu, ya sikújia va'a-a ñivi sáni jiniñú'ún ráa, sáva nachinei-i ráa ya tésó'o maa. ³⁰ Jee koto sá'a rán kuachi sáva nsíkúkuí'yá' rán ini' Tachi' íí' Ndiosí'. Chi ñi'in' rán Tachi' íí' vá kuéntá' ñin seyú' ya stúvi ya kúvi rán ñivi Ndiosí', nekua' kiji máa kivi' ya nakani núne Ndiosí' yó nuun' ya nó'o-ó ñivi ya'á jee xinánitá'ví' re' yó. ³¹ Jee siíyo rán ntáká tu'un ñútá'vi ñú'ún ini' rán, jín rá tu'un kítí' ini' rán, jín rá tu'un xeen' ini' rán, jín rá kánajín nuun' tá'an rán, jín rá ténúun' tá'an rán, jín ntáká ka' rá inka tu'un nivá'a íyó. ³² Chisa' íyó koo va'a ñunkúun ini' rán jín ñin inka tá'an rán, jee koo ya ná'ví ini' rán, jee kuneká'nú ini' rán kune'yá rán ñin inka tá'an rán, kuéntá' kuá' sáni nneká'nú ini' Ndiosí' nne'yá re' ráno'ó, jie'e' yí'f rán nuun' Cristo.

Naja íyó kue'nu rá ñivi kúvi se'ya Ndiosí'

5 ¹ Jee saáva íyó naku rán ini' máa Ndiosí', kuéntá' íyó sa'á rá se'ya re', chi kúvi rán se'ya re' ya ñúnúun' re' ráno'ó. ² Jee íyó kue'nu rán jín tu'un ñúnúun' tá'an, kuéntá' suni ñúnúun' Cristo yó, jee nñaku'va re' maaré' jie'e'-ó, chi nsoko' re' maaré' nuun' Ndiosí' ñi'i' re' jie'e'-ó. Yukuán kúvi kuéntá' ñin xiko' jiá'an' vixi' ya téñu'un' maa nuun' Ndiosí'. Jee kúvá'a ini' Ndiosí' né'yá re' maa.

³ Soo koto sá'a rán ni koto ká'an' rán jie'e' tiñu sá'a téní ni ñin rán, ni ya sa'á ni ñin rán ntáká nuun' tiñu ya ntuví íyó ninu'un, ni tiñu ya sa'á u'vi ini' ni ñin rán, sáva ni ñin ñivi

ntuná' kúvi kachi' raa ya sá'a rán maa. Chi ntu íyó sa'a ráno'ó sukuán ya nsa'a sšin Ndiosí' ráno'ó ya nkí'i rán ka' nuun' ya nivá'a. ⁴ Jee ni koto ká'an' rán rá tu'un né'í né'en, ni rá tu'un naan' nékáyó, ni rá tu'un kásikí kini. Chi rá tiñu ya'á ntu íyó vá'a. Chisa' ku'va rán ya kúta'vi nuun' Ndiosí'. ⁵ Chi ya jíní' rán ya iin ñivi sá'a téní-i, áxí sá'a-a tiñu ya ntuví íyó ninu'un, áxí sa'a u'vi ini'-i (jee ñivi vá nuún kúvi-i jín iin ñivi ya néñu'un-u iin nantíñu ya ntu kúvi Ndiosí'), jee ya jíní' rán ya ni iin raa ni nsá' ni'in'-i ya kivi-i na'á Cristo jín Ndiosí' nuun' tátúní' raa. ⁶ Jee koto jiá'a rán xiná'ví ni iin ñivi ráno'ó jín tu'un ká'an' ka'a-a, chi jie'e' ya sá'a ñivi rá tiñu nivá'a vá kúvi ya kiji tunó'ó xéen' taji Ndiosí' nuun' rá ñivi kújiá'a ini' raa nuun' Ndiosí'. ⁷ Jee koto kivi rán jín raa nuun' tiñu nivá'a sá'a raa.

⁸ Chi tiempú' yata' yukuán jee nkuvi rán kuéntá' ñuneen' jie'e' kuachi rán. Soo vitan jee kúvi rán kuéntá' ñu'un' ya túún', chi yí'í rán nuun' Ito'o'-ó. Jee íyó kue'nu rán nuun' túún' ñu'un' re' ini' ánima' rán kuéntá' íyó kue'nu rá se'ya Ndiosí'. ⁹ Chi ñu'un' re' ya túún' ini' ánima'-ó, sá'a-a ya sa'a-ó ntáká tiñu vá'a, jín ntáká tiñu naa', jín ya ka'an'-ó ya naá'. ¹⁰ Jee kototúní' rán rá tiñu sáva kuká'nú ini' rán na tiñu kúvá'a ini' Ito'o'-ó né'yá re' maa. ¹¹ Jee koto kivi rán nuun' rá tiñu nivá'a ya ntu íyótiñu ya sá'a ñivi ya jiá'nu nuun' neen', chisa' stúvi rán nuun' nijín' ya nivá'a ví rá tiñu vá. ¹² Chi íyó tunkánuun sáá ká'an'-ó jie'e' rá tiñu ya sá'a yu'u' raa. ¹³ Soo tu'un Ndiosí' kúvi kuéntá' ñu'un' ya stúún'-u jee su'va stúvi-i nuun' nijín' naja íyó ntáká tiñu. Chi sáá túún' ñu'un' nuun' ni'i nátúvi nuun' nijín'. ¹⁴ Jee jie'e' vá káchí' tu'un ya'á su'va:

Noto, no'ó ya kixí' ini' nú,
jee nakoo nú nteñu rá ñivi ya kúvi kuéntá' ñivi ní'i,
Jee Cristo stúún' re' ñu'un' re' ini' ánima' nú.

¹⁵ Saáva kumí va'a rán naja jiá'nu rán. Koto jiá'nu rán kuéntá' kuá' jiá'nu rá ñivi ya ntu níhí xini', chisa' kue'nu rán kuéntá' kuá' ñivi níhí xini'. ¹⁶ Vitan íyó tiempú' jee kuni'ví ini' rán sa'a rán tiñu ntaji Ndiosí' sa'a rán, chi tiempú' vitan

jee íyó ví'í ñivi jíká raa ichi nivá'a. ¹⁷ Jee saáva koto kúvi rán ñivi jiáni naan' xini', chisa' kiku'un ini' rán ntáká tiñu ya kuíni Ito'o'-ó ya sa'á rán. ¹⁸ Jee koto jí'i rán nixi' ne kuni rán, ya stívi rán maarán. Chisa' kukánáa ini' ánima' rán ki'i chitú Tachi' íi' Ndiosí' ya kunei-i kunaka-a ráno'ó. ¹⁹ Jee ka'an' rán jín iin inka rá tá'an rán, yaa' tu'un Ndiosí' naní salmo, jín rá tu'un yaa' himno ya nákuetú'ún-u Ndiosí', jín rá yaa' íi' jie'e' Ndiosí'. Jee ne jín ánima' rán kata rán jee nakuetú'ún rán Ito'o'-ó. ²⁰ Jee nuun' súvi Ito'o'-ó Jesucristo, sukuáni íyó ku'va rán ya kúta'vi' rán nuun' tátá'-ó Ndiosí', jie'e' ntáká najanuun'.

**Naja íyó sikúнкуvi rá ñivi yí'í nuun' Cristo
nuun' iin inka tá'an raa.**

²¹ Chi'i rán maarán xintín iin inka tá'an' rán, jie'e' ya ñúyú'vi ini' rán yíñú'ún rán nuun' Cristo.

²² Rá ña'an ya íyó yíí raa, chi'i raa maaráa xintín yíí raa, kuéntá' kuá' chí'i raa maaráa nuun' Ito'o'-ó. ²³ Chi tee ya kúvi yíí iin ña'an ví ya yósó' nuun' ñasí'í re', kuéntá' kuá' Cristo yósó' re' nuun' ntáká yó ya kúnei ini'-ó re'. Chi kúvi tee kuéntá' xini' nuun' ñasí'í-i kuéntá' kuá' kúvi Cristo kuéntá' xini' nuun'-ó, jee maáóran kúvi kuéntá' yikikúñu re'. Jee maáré' ví ya síkaku re' yó nuun' kuachi-ó. ²⁴ Jee saáva kuéntá' kuá' maáóran, ya kúnei ini'-ó Cristo, chi'i-ó maáo xintín Cristo, jee suni sukuán rá ña'an ya íyó yíí-i íyó chi'i raa maaráa xintín yíí raa jie'e' najanuun'.

²⁵ Jee rá tee ya kúvi yíí, íyó kunuun' raa ñasí'í raa, kuéntá' kuá' ñunuun' Cristo yó ya kúnei ini'-ó re', jee nñaku'va re' maáré' ni'i' re' jie'e'-ó. ²⁶ Nsa'á re' sukuán sáva sa'á sín re' yó sáva nkí'-ó ka' nuun' kuachi-ó, jee nñasánoo re' ánima'-ó jín tu'un re', kuéntá' nñakete re' yó jín nute. ²⁷ Nsa'á re' sukuán sáva sáá naku'va re' yó nuun' maáré' ya kúnei ini'-ó re' jee vii' kuñá'nú-ó, chi nkóo kuachi ánima'-ó, ni ya nivá'a, ni né ni iin rá yukuán, sáva koo sín-ó nkí'-ó nuun' ya nivá'a jee koo

ninu'un-ó nuun' re'. ²⁸ Jee suni sukuán rá tee íyó ñasí'í íyó kunuun' ráa rá ñasí'í maáráa, kuéntá' ñúnúun' ráa rá yikikúñu maáráa. Chi tee ya ñúnúun' re' ñasí'í maaré', jee ñúnúun' re' maaré'. ²⁹ Chi ni ñin ñivi ntuví tá'vi ini'-i né'yá-a yikikúñu maáa, chisa' síkájí'-i vá, jee jító va'a-a vá, kuéntá' kua' sáni sa'á Cristo jín-ó ya kúneí ini'-ó re'. ³⁰ Chi yí'í-ó nuun' re' kuéntá' kúvi-ó pedasú' yikikúñu re'. ³¹ Chi káchí' nuun' tutu' íí' níso tu'un Ndiosí'.

Saáva xinóo ñin tee tátá' re' jín náná' re',
jee kuneé' re' jín ñasí'í re'.

Jee ñin ni kuvi núv'í' ráa kuéntá' íyó ñin yikikúñu ni.

³² Jee tu'un kúñá'nú nasíkuiti' ka' kúvi tu'un nyise'í vá, chi ká'an' n'í' tu'un ya'á jie'e' ñin ni kúvi, Cristo jín maáórán ya kúneí ini'-ó re'. ³³ Jee suni jie'e' yukuán kúvi ya ta ñin ta ñin rán ya kúvi tee íyó ñasí'í íyó kunuun' nú ñasí'í nú, kuéntá' ñúnúun' nú maánú. Jee ña'an ya kúvi ñasí'í ñin tee íyó koo ya ñá'nú ña nuun' yí'í ña.

6 ¹ Ráno'ó ñivi súchí' jiá'nu jiáá jín rá súchí' lúlí íyó kanjíjá rán tátá' rán jín náná' rán, chi yí'í rán nuun' Ito'o'-ó, chi naa' kúvi ya sá'á sukuán. ² Koo ya ñá'nú nú nuun' tátá' nú jín nuun' náná' nú. Tu'un ya'á ya ntátúní' Ndiosí' kúvi tu'un xí'nañú'ún ya níso tu'un ya nchisóyu'ú re' ya ku'va re' ñin ta'vi' nuun' ráa retú sikúnkuvi maa. Tu'un ya nchisóyu'ú re' ví ya'á: ³ “Sáva k'í'ín' va'a jín nú jee sáva kuteku' na'an nú nuun' ñiví ya'á”, nkachí' Ndiosí'.

⁴ Jee ráno'ó ya kúvi rán tátá', koto nani jie'e' yánká síkítí' rán ini' rá se'ya rán, chisa' sikué'nu rán sikújia rán ini' ráa nuun' tu'un Ito'o'-ó jee nachu'un rán ichi ráa ya kunikin' ráa ichi Ito'o'-ó.

⁵ Jee ráno'ó ya kúvi musú', ^{6:5} kanjíjá rán sikúnkuvi rán nuun' rá ñivi ya kúvi ito'o' rán, ya náka ráa ráno'ó ini' ñiví ya'á. Jee kuyú'ví ini' rán koo ya ñá'nú nuun' rán nuun' ráa, ne

^{6:5} Tu'un ya'á kúvi “esclavo” ya kuíni káchí' musú' ke'en ñivi ya sátínú sain-i jín ya yí'í-i xintín ito'o'-o.

sain ku'un ini' ánima' rán sátínú rán nuun' raa, kuéntá' kuá' retán' nuun' Cristo sátínú rán. ⁶Nsú kuachi sáá né'yá raa ráno'ó kanjia' rán, ya kuachi núkú rán ya kuva'a ini' raa kune'yá raa ráno'ó. Chisa' kuéntá' musú' ya sátínú rán nuun' Cristo, jee ne jín ánima' rán sa'á rán sáni kuíni Ndiosí'. ⁷Jee ne kukáña ini' ánima' rán sátínú rán nuun' ñivi kuéntá' retán' nuun' máá Ito'o'-ó sátínú rán, jee kuéntá' nsú nuun' ñivi. ⁸Chi ya jíní' rán ya nuun' máá Ito'o'-ó nì'in' ta ìin ìin ñivi ta'vì' jiē'e' né ni ìin tiñu vá'a sá'a-a, vāni musú', ^{6:8} vāni ñivi xí tiñu. ^{6:8}

⁹Jee ráno'ó ya kúvi rán ìto'o' xí tiñu ya náka rán musú', suni sukuán íyó sa'á rán jín musú' rán, chi koto va'a rán raa. Jee koto chú'un yú'ví rán ini' raa, chi ya jíní' rán ya maaré' ya kúvi Ito'o' nuun' rá musú' jín suni nuun' ráno'ó. Jee jíní' rán ya néé' re' antiví súkún. Jee ntuví sá'a re' kuéntá' naja sín íyó ìin ìin ñivi, chi ìin nuún ni kúvi raa nuun' re'.

Nasa náma-ó maáo ya kúneí ini'-ó Cristo nuun' rá tachì' kíní

¹⁰Jee íyó inka ka' jiē'e' tu'un kachi' ni nuun' ráno'ó, rá ñani' nì' jín rá ku'va nì' ya yí'í rán nuun' Cristo, íyó koo neí ini' rán jiē'e' yí'í rán nuun' Ito'o'-ó, jee nachu'un neí rán ini' rán jín fuersá' íí' mánasí nì'in níso re'. ¹¹Íyó satú'va rán maáran jín ntáká ya táji Ndiosí' nuun' rán sáva nama rán maáran, kuéntá' kuá' satú'va ìin “soldado” maáa ya kíkantá'án-a. Sáva kúvi kuiñi nì'in rán nama rán maáran nuun' tiñu máña' nù'ún ini' kui'na' kúña'nú sa'a-a. ¹²Chi ntu kántá'án-ó jín ñivi ñuné'yú', chisa' kántá'án-ó jín rá tachì' kíní rá kúña'nú, jín rá nísotíñú, jín rá ìto'o' ñá'nú ka' ya jka raa nuun' neen' jee tátúní' raa nuun' ñivi ñiví ya'a. Chi kántá'án-ó jín rá tachì' kíní ya jkanuun raa súkún. ¹³Saáva satú'va rán maáran jín nì'í ya táji Ndiosí' nuun' rán sáva nama rán

^{6:8}Tu'un ya'á kúvi “esclavo” ya kuíni káchì': musú' ké'en ñivi.

^{6:8}Tu'un ya'á kúvi “persona libre”.

maarán, kuéntá' íyó “soldado” ya sátú'va re' jín rá nantíñú re', sáva kúvi kuneí rán kuiñi nì'in rán kivi' kákini kenta, jee sáá nkuvi nsá'a rán nì'i, jee kuiñi nì'in rán. ¹⁴ Jee saáva kuiñi nì'in rán sátú'va rán maarán kukutú rán jín tì'un naa' Ndiosí', ^{6:14} jee yukuán kúvi kuéntá' nú'ní' kutú va'a chiji rán. Jee ñú'ún kutú ini' ánima' rán ya kínóo naa' rán nuun' Ndiosí'. ^{6:14}

Sukuán sikútú rán maarán kuéntá' náku'un iin “soldado” sa'ma kaa-a sáva náma-a maáa sáá kíkantá'án-a. ¹⁵ Jee sátú'va rán maarán sáva kachitù'ún rán tì'un va'a jie'e' Jesús ya sa'á-a ya kínoo va'a ini' ñivi nuun' Ndiosí'. Sukuán kúvi kuéntá' náchi'i “soldado” nijian' jie'e'-e sáva kene-e kíkantá'án-a. ^{6:15}

¹⁶ Soo ya ñá'nú ka' ví ya kúneí ini' rán Cristo, jee kuvi kasi' rán nuun' ntáká ya chúichí maá ya kíni kúñá'nú. Chi ya kúneí ini' rán Cristo kúvi kuéntá' “escudo” rán, kuéntá' “escudo” ya ína'á “soldado” sáva jíásí'-i maáa nuun' ntáká “flecha” tñin ñu'un' jee xiná'vá'-a vá. ¹⁷ Jee kuiñi nì'in rán jín ya xinánitá'ví' Ndiosí' yó, chi yukuán kúvi kuéntá' iin tìkoko' kaa ya ñú'ún xini' iin “soldado” ya náma-a xini'-i. Jee kuatíñú rán tì'un Ndiosí', ya ntaji Tachí' íí' re' nuun'-ó kuéntá' iin yuchi' “espada” ya jíatíñú rá “soldado” nuun' kántá'án ráa.

¹⁸ Jee íyó nakuetu rán jee kákán' tá'ví' rán nuun' Ndiosí', ntáká tiempú'. Kákán' tá'ví' rán nuun' Ndiosí' sáni chíneí Tachí' íí' re' ráno'ó. Jee nito koo rán kunikin' nì'in rán kákán' tá'ví' rán jie'e' ntáká inka rá ñivi ya nsásín Ndiosí' kuvi ráa ñivi re'.

¹⁹ Jee kákán' tá'ví' rán jie'e' nu'u', sáva taji ka' Ndiosí' tì'un nuun' nì' sáá kachi' nì', jee sáva nuneí ka' ini' nì' kachitù'ún nì' nuun' rá ñivi tì'un vá'a jie'e' Cristo ya nyiyu'u' nékúvi.

²⁰ Chi ntají Cristo nu'u' kachitù'ún nì' tì'un vá'a re', jee jie'e' vá nú'ní' nì' jín “cadena” kaa ini' vekaa. Kákán' tá'ví' rán jie'e' nu'u' ya nuneí ka' ini' nì' kachi' nì' maa, sáni íyó kachi' nì'.

^{6:14} Sanaan' kúvi kachi'-ó kuachi: tì'un naa', áxí: kúvi ñivi naa'.

^{6:14} Sanaan' kúvi kachi'-ó: kue'nu naa' rán.

^{6:15} Áxí kúvi kachi'-ó: jee sátú'va rán maarán jín tì'un vá'a ya sa'á-a ya kínoo va'a ini' ñivi nuun' Ndiosí' sáva kuiñi kutú rán jín re'.

**Jiá'a Pablo tu'un nuun' ní'i ya jíkán' tá'ví'
re' jie'e' rá ñivi yukuán**

²¹ Jee nakani Tíquico ní'i tu'un nasa íyó jie'e' nu'u' jín ná kúvi ya sá'á nì'. Suvire' kúvi ñani'-ó ya ñúnúun'-órán. Jee yítínú re' síkúinkuvi naa' nijia re' nuun' tiñu maá Ito'o'-ó.

²² Jee jie'e' ya'á kúvi ya tájí nì' re' kuajiaa' re' nuun' ráno'ó, sáva kuká'nú ini' rán jie'e' ya nó'o ránu'u'. Jee suni sáva nasa'á sá' re' ini' ánima' rán.

²³ Jee na ka' sa'á ka' tátá'-ó Ndiosí' jín Ito'o'-ó Jesucristo ya kinó'o va'a ini' rá ñanitá'án-ó, jín ya kunuun' ráa Ndiosí' jín ñin inka ráa, jín ya kunei ini' ráa Ndiosí'. ²⁴ Na ka' íyó máni' ini' Ndiosí' kune'yá re' ntáká ráno'ó ya ñúnúun' rán Ito'o'-ó Jesucristo, ya ni nsá' nuyaku' ya ñúnúun' rán maa.

^{6:24}

^{6:24} Suni kuvi kachi'-ó: ya ni nsá' nuyaku' ya íyó máni' ini' Ndiosí' kune'yá ráno'ó.